

Giessener Zentrum Östliches Europa an der Justus-Liebig Universität Giessen i Martin-Opitz-Bibliothek.

Celem spotkania był przegląd różnorodnych form prezentacji obrazu miasta w kontekście dyskursów: historiograficznego, literackiego, socjologicznego czy pamięciologicznego, jak i ekspozycja wizerunku Łodzi kreowanego przez społeczności tworzące niegdyś jej wielokulturowy fenomen – polską, niemiecką i żydowską. Warto wspomnieć, że konferencja zorganizowana została w ramach mającej już długą tradycję współpracy między Uniwersytetami: Łódzkim i w Giessen.

Całość została podzielona na moderowane panele tematyczne. Każdy panel składał się z trzech trzydziestominutowych wystąpień i czasu na dyskusję, ewentualną polemikę, uwagi i pytania. Obrady odbywały się w gmachu Instytutu Historii UŁ przy ul. A. Kamińskiego 27a.

Otwarcie konferencji (26 marca o godzinie 16) poprzedziło wystąpienie przedstawicieli organizatorów: Laury Clarissy Loew (Justus-Liebig-Universität Giessen), dr. Andrzeja Czyżewskiego (Instytut Studiów Politycznych PAN/Centrum Jerzego Giedroycia UŁ) i dr. Andrzeja Kobaka (Katedra Historii Historiografii i Nauk Pomocniczych Historii UŁ). Następnie głos zabrał Jego Magnificencja Rektor UŁ prof. dr hab. Rafał Matera i pełniący obowiązki Dyrektora Instytutu Historii UŁ dr hab. prof. UŁ Anna Kowalska-Pietrzak.

Około godziny 16.30 rozpoczął się pierwszy panel – „Historia Łodzi jako problem badawczy – podejście multidyscyplinarne”. W jego ramach wygłoszone zostały referaty: prof. Kamila Śmiechowskiego (UŁ): „Niewykorzystane możliwości? Białe plamy w historii regionalnej ośrodków przemysłowych na ziemiach polskich, ze szczególnym uwzględnieniem Łodzi”; dr Agaty Zysiak (Universität Wien/UŁ): „Wschód/zachód, lokalne/globalne, centrum/periferia: czy Łódź jest zawsze w tym samym miejscu?”; Marty Madejskiej (Stowarzyszenie TOPOGRAFIE): „Historie mówione jako metoda badawcza i praktyka życiowa. Na przykładzie działalności Stowarzyszenia Topografie i Cyfrowego Archiwum Łodzian Miastograf”. Panel – zakończony około godziny 18.30 – moderował dr Andrzej Czyżewski.

Tego dnia, o godzinie 19.30, miała miejsce uroczysta kolacja dla uczestników konferencji w restauracji Imber przy ul. Piotrkowskiej 43.

Drugi dzień obrad (27 marca) rozpoczął się o godzinie 9.30. Otworzył go panel: „Pamięci peryferyjne?”. W jego ramach miały miejsce wystąpienia: prof. Krystyny Radziszewskiej (UŁ): „Łódzkie żydowskie Księgi Pamięci (Księgi Yitzkor). Rekonesans badawczy”; prof. Moniki Kucner (UŁ): „Niemiecka prasa łódzka jako czynnik tworzący pamięć historyczną miasta”; Dariusza Dekiertha (UŁ): „Prasa żydowska jako czynnik współtworzący tożsamość miasta”. Moderatorem panelu była dr Ewa Wiatr z Centrum Badań Żydowskich UŁ.

Kolejny panel – „Wokół instytucji i środowisk” rozpoczął się o godzinie 12. Jako pierwszy wystąpił Bartosz Górecki (Archiwum Państwowe w Łodzi) z tytułem: „Synergia nieoczywista. Archiwista czy historyk? Archiwum Państwowe w Łodzi w nurcie badań naukowych XX wieku”; następnym prezentującym był dr Adam Sitarek (Centrum Badań Żydowskich UŁ), który przedstawił referat: „Środowisko badaczy Łodzi żydowskiej do 1939 roku”; jako ostatni wystąpił Matthias Barelkowski (Berlin) z tematem: „Pamięć niemieckich wypędzonych i publikacje Petera E. Nasarskiego (1914–2011) i Oskara Kossmanna (1904–1998)”. Panel moderowany był przez prof. Martę Sikorską (UŁ).

Ostatni panel drugiego dnia obrad, zatytułowany „Łódź oczami niemieckich i żydowskich mieszkańców”, rozpoczął się o godzinie 15. Jako pierwsza wystąpiła prof. Heidi Hein-Kircher (Martin Opitz Bibliothek/Ruhr-Universität Bochum), która zarysowała zagadnienie: „Adolf Eichler (1887–1945) i pamięć niemiecka w wersji volkistowsko-narodowej”; następnie wystąpił prof. Hans-Jürgen Bömelburg (Justus-Liebig-Universität Giessen) z referatem: „Pamięć niemieckich socjalistów z DSAP: Otto Heike (1901–1980), Georg W. Strobel (1923–2010) i inni”; jako ostatnia prof. Natalia Aleksion (University of Florida/Centrum Badań Żydowskich UŁ) prezentowała temat: „Filip Friedman jako pionier historiografii Żydów w Łodzi”. Całość (zakończona około godziny 17) moderowana była przez prof. Andreasa Lawatego (Lüneburg).

Wydarzeniem towarzyszącym drugiemu dniu obrad było spotkanie autorskie z prof. dr Hansem-Jürgenem Bömelburgiem o godzinie 18.30 wokół polskiego tłumaczenia jego książki: *Łódź – historia wielokulturowego miasta przemysłowego w XX w.*, które prowadzili: Laura Clarissa Loew i dr Andrzej Czyżewski. Spotkanie, przy bardzo dużej frekwencji uczestników, odbyło się w Bibliotece Wolność przy pl. Wolności 4.

Trzeci, ostatni dzień obrad (28 marca) został otwarty o godzinie 9.30 panelem: „Czerwona Łódź”. W jego ramach uczestnicy mogli wysłuchać i zobaczyć następujące prezentacje: prof. Rafała Stobieckiego (UŁ): „Gryzelda Missalowa (1901–1978) i jej wizja historii Łodzi przemysłowej”; prof. Sławomira M. Nowinowskiego (UŁ): „Wkład Pawła Korca w kształtowanie obrazu Łodzi przełomu XIX i XX w.”; dr. Kamila Piskały (UŁ): „Z dziejów Czerwonej Łodzi. Barbara Wachowska (1929–2005) i badania nad historią łódzkiego ruchu robotniczego”. Ta część moderowana była przez prof. Jolantę Kolbuszewską (UŁ).

Drugi panel: „Łódź – portret nieoczywisty” rozpoczął się o godzinie 12. Jako pierwsza wystąpiła prof. Jolanta Kolbuszewska (UŁ) z prezentacją: „Anna Rynkowska i jej monografia ulicy Piotrkowskiej”; kolejnym prelegentem był prof. Andreas Lawaty (Lüneburg), który przedstawił temat: „Karl Dedecius – łodzermensch na emigracji”; jako ostatni wystąpił dr Andrzej Kobak (UŁ) z referatem: „Tadeusz Bojanowski i historiografia łódzka lat osiemdziesiątych XX w.” Panel moderowany był przez prof. Krzysztofa Lesiakowskiego (UŁ).

Ostatni, zamykający konferencję panel: „Łódź – między historią i pamięcią” rozpoczął się o godzinie 15. W jego ramach wystąpili: prof. Jarosław Kita (UŁ) z tematem: „Rocznik Łódzki – czasopismo i środowisko”; Michał Turski (Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie) zaprezentował kwestię: „Umiejętnie unika sądów o nacjonalistycznym zabarwieniu. Mirosław Cygański (1925–2016) i badania nad niemiecką okupacją Łodzi w latach 1939– 1945”; dr Andrzej Czyżewski (Instytut Studiów Politycznych PAN/Centrum Jerzego Giedroycia UŁ) przedstawił i omówił zagadnienie: „Historia niechciana – badania nad łódzkim gettem w okresie PRL”. Panel moderował prof. Hans-Jürgen Bömelburg (Justus-Liebig-Universität Giessen).

Obrady zakończyły się około godziny 17. Następnie głos zabrał prof. Rafał Stobiecki, który podsumował organizację i przebieg konferencji, kreśląc nadto zarysujące się nowe perspektywy kolejnych możliwych spotkań i debat. Podziękował także wszystkim uczestnikom konferencji za przybycie, prezentacje interesujących wystąpień i dyskusje, zarówno te panelowe, jak i kularowe.

Andrzej Kobak

Uniwersytet Łódzki • University of Lodz

<https://orcid.org/0000-0002-5143-4402>

NOTKA O AUTORZE • ABOUT THE AUTHOR

Dr Andrzej Kobak – adiunkt w Katedrze Historii Historiografii i Nauk Pomocniczych Historii na Wydziale Filozoficzno-Historycznym Uniwersytetu Łódzkiego. Autor monografii *Karol Potkański w życiu i nauce (1861–1907): Między tradycją a modernizacją* (2021).

Zainteresowania naukowe: dzieje refleksji nad naturą historii, sposobami jej badania i rozumienia.

andrzej.kobak@uni.lodz.pl